

Mdi Angie Motshekga,
Tona ya Thuto ya Motheo

Mna Enver Surty,
Motlatša-Tona ya
Thuto ya Motheo

Dipukutšhomo tše di tšweleditšwe go thuša bana ba Afrika-Borwa ka tlase ga boetapele bja Tona ya Thuto ya Motheo, Mdi Angie Motshekga, le Motlatša-Tona wa Thuto ya Motheo, Mna Enver Surty.

Rainbow Workbooks di bopa karolo ya mohlwaela wa tsenogare woo maikemišetšo a wona e lego go kaonafatša mošomo wa barutwana ba Afrika-Borwa bao ba lego mephatong ye tshela ya mathomo. Projeke ye, bjalo ka ge e le ye nngwe ya dinepokgolo tša Dithulaganyo tša go Diragatša tša Mmušo, e kgonne go diragala ka thekgo ya mašeleng a go tšwa, ka ntle le go kgokgona go Sešegotlotlo sa Bosetšhaba. Se se kgontšhitše Kgoro go dira dipukutšhomo tše, ka maleme ka moka a semmušo, ka ntle ga gore Kgoro e lefe.

Re hutša gore barutiši ba tla holega ka dipuku tše mošomong wa bona, wa tšatši ka tšatši wa go ruta; le go kgonthiša gore barutwana ba kgona go fetša lenanethuto. Re hlokometše gore re hlahle barutiši ditirong ka moka ka go tsenya maswao a ditaetši ao a laetšago seo morutwana a swanetšego go se dira.

Re tloga re hutša gore bana ba tla ipshina ka go dira mešomo ye e lego ka mo dipukwaneng tše ge ba dutše ba gola, ba ithuta, le gore wena, morutiši, o tla ipshina le bona mo lethabong la go ithuta.

Re kganyogela lena, barutiši, le barutwana ba lena, katlego, ka tšhomišo ya dipukutšhomo tše.

Dipukutšhomo tše di hwetšagala mo go mohlwaela wo ke:

- *Tsebotlhaka / Leleme la Gae Mphato wa 1-6 (Ka maleme ka moka a semmušo)*
- *Dipalo Mphato wa 1-3 (Ka maleme ka moka a semmušo)*
- *Mmetse Mphato wa 4-6 (Ka Seisimane le Seafrikanse)*
- *Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1-3 (Ka maleme ka moka a semmušo)*
- *Lelemetlaletšo la Pele Mphato wa 1-3 (Ka Seisimane, Seafrikanse, Sepedi le ka Sezulu)*
- *Lelemetlaletšo la Pele Mphato wa 4-6 (Ka Seisimane le Seafrikanse)*

Rainbow WORKBOOKS

LIFE SKILLS IN SEPEDI
GRADE 3 – TERMS 1&2
ISBN 978-1-4315-0279-0

THIS BOOK MAY NOT BE SOLD.

Mphato wa 3

Mabokgoni a Bophelo SEPEDI Puku ya 1

Kotara ya 1&2

Leina:

Klase:

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Nkosi sikelel' iAfrika
Maluphakanyisw' uphondo lwayo,
Yizwa imithandazo yethu,
Nkosi sikelela, thina lusapho lwayo.

Morena boloka setjhaba sa heso,
O fedise dintwa le matshwenyeho,
O se boloke, O se boloke setjhaba sa heso,
Setjhaba sa South Afrika – South Afrika.

Uit die blou van onse hemel,
Uit die diepte van ons see,
Oor ons ewige gebergtes,
Waar die kranse antwoord gee,

Sounds the call to come together,
And united we shall stand,
Let us live and strive for freedom,
In South Africa our land.

Published by the Department of Basic Education
222 Struben Street
Pretoria
South Africa

© Department of Basic Education
Third impression 2013

ISBN 978-1-4315-0279-0

The Department of Basic Education has made every effort to trace copyright holders but if any have been inadvertently overlooked the Department will be pleased to make the necessary arrangements at the first opportunity.

This book may not be sold.

Pherekgong
Dibokwane
Hlakola
Moranang
Mopitlo
Mosegamanye
Phupu
Lewedi
Augosetose
Diphalane
Dibatsele
Manthole

Mphato wa 3

Mabokgoni a Bophelo
SEPEDI
Puku ya I

Puku ye ke ya:

Ka ga nna

A re ngwaleng

Bohle re a fapana gomme ka moka re kgethegile.
Tlatša pukwana ye ya boitsebišo ka ga gago.
Ge o feditše, laetša mogwera wa gago karata ya gago.

Ke eng dilo tše di swanago le tše di sa swanego gareng ga gago le mogwera wa gago?

Pukwana ya Boitsebišo

Leina:

_____.

Mengwaga:

_____.

Mosetsana goba Mošemane:

_____.

Mmala wa moriri:

_____.

Mmala wa mahlo:

_____

Thala seswantšho sa gago.

A re boleleng

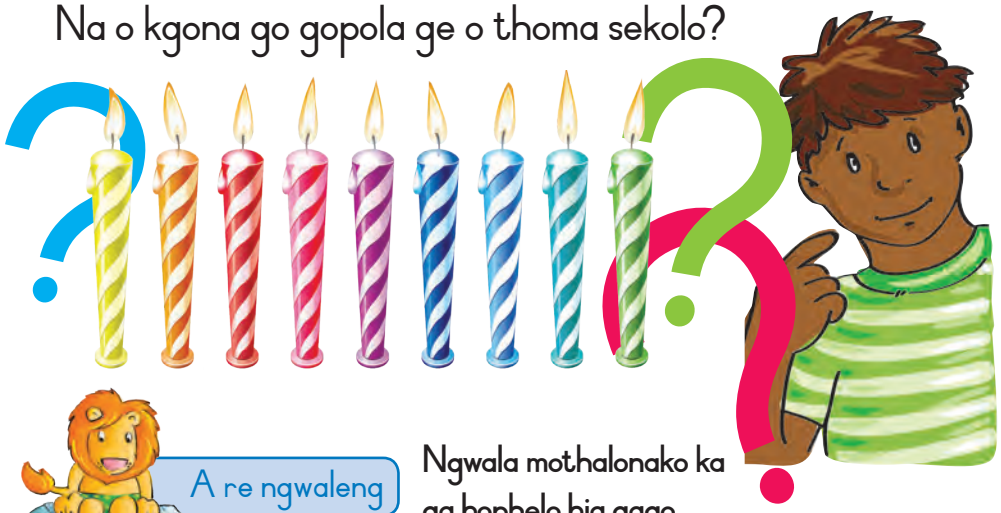
Nagana ka ga bophelo bja gago go fihla bjale.

Na o kgona go gopola go fihla kae?

Na o kgona go gopola matšatši a matswalo a gago?

Na o kgona go gopola ge o thoma sekolo?

A re ngwaleng

Ngwala mothalonako ka ga bophelo bja gago.

			
Ke belegwe ka	Ke thomile go bolela ka	Ke thomile sekolo ka	Ke tlile go Mphato wa 2 ka
20_____	20_____	20_____	20_____

Teacher:

Sign:

Date:

Letšatši la ka la matswalo ke ka la : _____

2

Sekolo sa ka

A re direng

Morutiši wa gago o tla go thuša go ngwala mothalonako wa sekolo sa lena. Re go thometše wona. Morutiši wa gago o tla go botša ditiragalo tše dingwe tše bohlokwa tše o ka di oketšago.

Na sekolo sa lena se thomile ka ngwaga mang?	Hlogo ya lena ya sekolo sa lena e tlile neng sekolong sa lena?		
20____	20____	20____	20____
20____	20____	20____	20____

A re direng

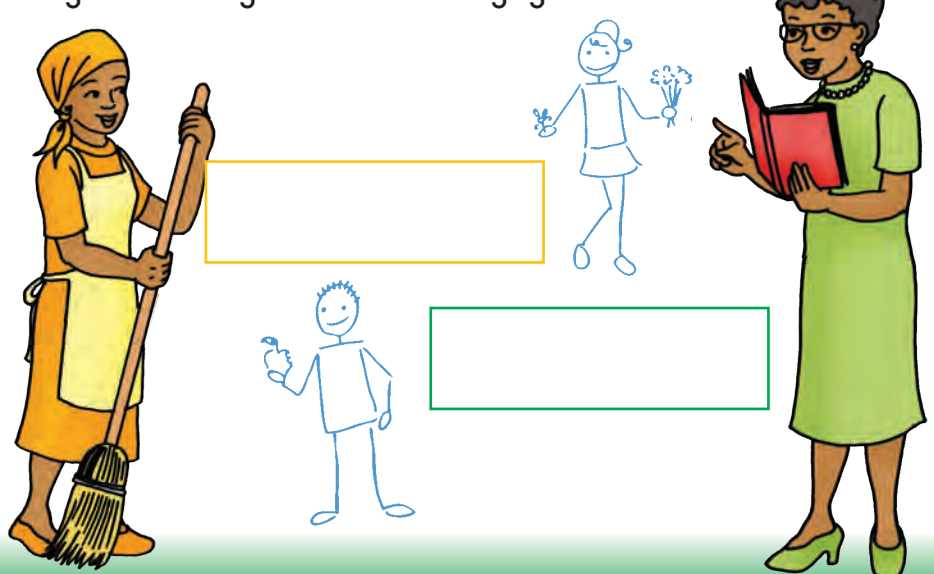
Ke bomang batho bohle bao ba lego sekolong sa kgauswi le sa lena? Bolela gore ke bomang gomme o ngwale lentšu la maleba ka tlase ga seswantšho se sengwe le se sengwe. Bolela le mogwera wa gago mabapi le seo ba se dirago mo sekolong. Šomiša mantšu a go go thuša.

Bahlwekiši

Barutiši

Hlogo

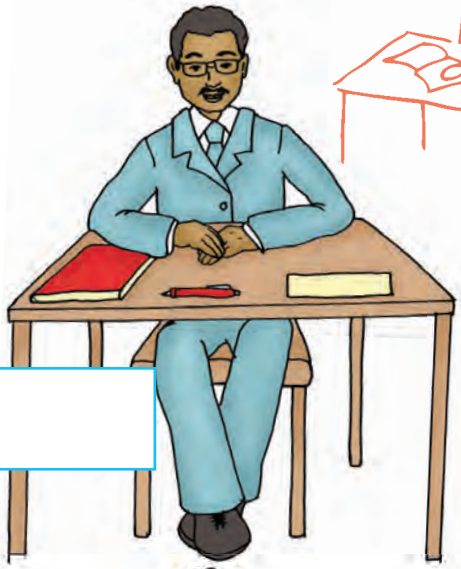
Barutwana

A re šutheng

Morutiši o tla bitša leina la gago gomme a beletša kgwele go wena. Kaba kgwele pele e ewa.

Bjale leka go kabela kgwele ka mokotlaneng ge mogwera wa gago a go beletša yona.

Beletša kgwele go mogwera wa gago gomme o bone ge a ka e kaba ka mokotlana.

Ikotlolle go swana le katse gomme o khutše.

Teacher:

Sign:

Date:

3

Tšohle ka ga nna

A re boleleng

Gopola ka ga selo se sebotse seo se kilego sa go diregela nakong ye e fetilego gomme o anegele mogwera wa gago ka sona gore a kgone go go tseba gabotse.

A re boleleng

Etla re bolele. Botša mogwera wa gago gore motho yo o fetogile bjang go tloga boseeng go fihla ge a le mosadi yo a tšofetšego.

 Lesea	 Ngwana	 Ngwana wa sekolo
 Mofsa	 Mosadi	 Motho yo a tšofetšego

A re šutheng

Kiba ka maoto o latele dipatrone tše.

N = Nngele M = Mmagoja

M N M M N M N M

M N M N

N N M N N M N M

Teacher:

Sign:

Date:

4 Bogolo ka mmele le ka mengwaga

A re boleleng

Bolela ka fao bana ba bagolwane le batho ba bagolo ba fapanago le wena ka gona.

Na batho ba fetoga bjang ge ba dutše ba gola?

Ge nako e dutše e feta batho ba a gola. Mmala wa meriri ya bona o a fetoga, mantšu a bona ge ba bolela a a fetoga, ba a kgwahla gomme ba ba bohlale.

A re ngwaleng

Ke dilo dife go tše di latelago tšeo o di dirago go fapana le ka fao batswadi ba gago ba di dirago?

	Nna		Batswadi ba ka	
Go kitima ka ntle le go lapa.	☺	☹	☺	☹
Go tshela kgati	☺	☹	☺	☹
Go bala kuranta.	☺	☹	☺	☹
Go otlela sefatanaga.	☺	☹	☺	☹
Go bapala ka go namela mehlare.	☺	☹	☺	☹

A re opeleng

A re itokišetšeng go bina.
Dira medumo ye.

Modumo wa ka pela wa saerine sa ambulance.

Modumo wa go nanya wa go swana le ge re opelela ngwana gore a robale.

Modumo wa godimo wa go swana le wa dinonyana ge di opela.

Modumo wa tlase wa go swana le wa tau ge e rora.

A re šutheng

Na o ka kgona go kama kgwele?

Beletša kgwele ya thenisi moyeng gomme o e kabe ka diatla tše pedi.

E beletše godimo gomme o phaphathe diatla pele o e kaba.

Bethabethantšha kgwele ya thenisi godimo ga lebato.

Bjale ikotlolle bjalo ka katse.

Teacher:
Sign:
Date:

Maikutlo

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše gomme o bolele gore bana ba ba ikwa bjang. Na o kile wa ikwa ka mokgwa wo? Ngwala gore ngwana yo mongwe le go mongwe o ikwa bjang. Šomiša mantšu a go go thuša.

nyama	thaba	itshola	boifa
	ikgantšha	befelwa	

A re boleleng

Ke eng se se dirago gore o thabe?

Ke eng se se dirago gore o nyame?

Ke eng se se go tšhošago?

A re ngwaleng

Ke eng se se dirago gore o befelwe?

Thala mothalo go nyalanya mantšu a go ba le ditlhalošo tša go swana.

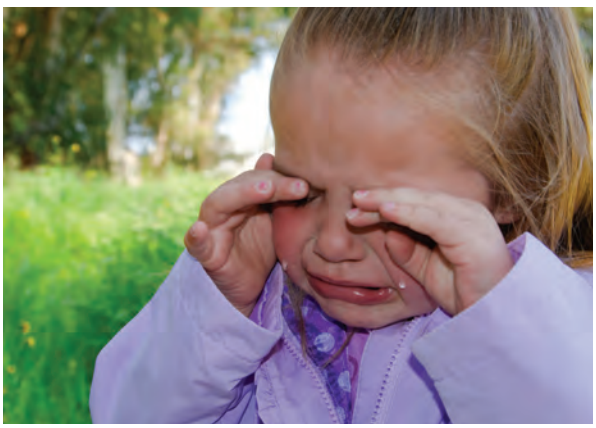

thabile	tšhoga	befetšwe	lla

kwatile	thakgetše	boifa	sega

Teacher:

Sign:

Date:

6 Dilo tše ke di ratago

A re ngwaleng

Khalara dinaledi ge o rata go dira dilo tše.

Ke rata go bala.

Ke rata go thala.

Ke rata go ngwala.

Ke rata go thutha.

Ke rata kgwele ya maoto.

Ke rata go penta.

A re thaleng

Thala diswantšho tše pedi go laetša seo o se ratago.

Ke rata _____.	Ke rata _____.

A re thaleng

Khalara dinaledi ge o ka kgona go dira dilo tše gabotse.

Nka kgona go kitima ka lebelo.

Nka kgona go thala. gabotse.

Ke kgona dipalo kudu.

Ke kgona go bala gabotse.

A re thaleng

Thala diswantšho tša dilo tše pedi gape tše o kgonago go di dira gabotse.

Teacher:

Sign:

Date:

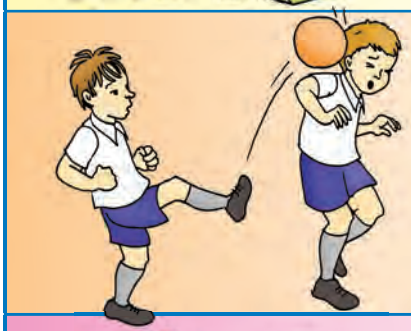
Maikutlo

A re boleleng

Lebelela se sengwe le se sengwe sa diswantšho tše gomme o bolele ka fao o ka kgonago go thuša bana ba go dira dilo tša nnete. Swaya karabo ya maleba.

Ga o kgone go lebelela fao o yago gona!	
Tshwarelo! Anke ke go thuše go topa dilo tše!	

Ijoo! Ke ye kgwele ya gago.	
Hei! Sepela o yo bapala lefelong le lengwe!	

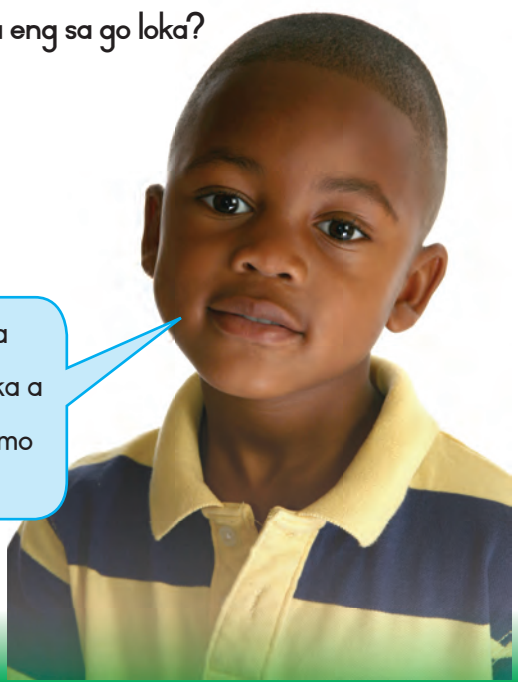

Ke ya ka gomme o ka se e hwetše.	
Etla, re abagane tšhokolete.	

A re ngwaleng

Na bagwera ba mmapale ba dira eng sa go loka?

Ngwala dilo tše dingwe tše 2 tšeo bagwera ba go loka ba di dirago.

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše. Bolela ka ga seo o se bonago go se sengwe le se sengwe sa tšona. Kgetha seswantšho se tee gomme o ekiše seo se ka bego se direga go sona. Efa kanegelo ya gago mafelelo.

A re šutheng

Leka go dira dilo tše.

- Kitima gomme o dikologe lepatlelo. Ge morutiši wa gago a re "retologa" o swanetše go retologa gomme o kitime o boele morago.
- Beletša kgwele godimo moyeng gomme o e kame ka diatla tše pedi.
- Bethabethantšha kgwele mo lebatong o eme felo go tee.
- Bjale bethabethantšha kgwele mo lebatong o dutše o šuthela pele.

Teacher:
Sign:
Date:

8

Go lekola

A re ngwaleng

Itekole.

	✔	✘
Ke mogwera wa go loka.		
Ke hlokomela bagwera ba ka.		
Ke rata bana ba mphato wa rena.		
Bana ba bantši ka mphatong wa rena ba a nthata.		
Ka mehla ke motho wa go ikokobetša.		

A re direng

Direla motho yo o mo ratago karata. Thala seswantšho ka pele gomme o ngwale molaetša wo bohlokwa ka gare.

A re ngwaleng

Thala seswantšho sa bagwera, goba sa morutiši wa gago, goba sa balapa la geno. Ngwala maina a bona.

Batho ba bohlokwa bophelong bja ka

Teacher:

Sign:

Date:

9

Thutamaphelo

A re boleleng

Bolela ka ga seo se diregago mo seswantšhong se.

Na o kile wa tšwa mookola?

Na o swanetše go dira eng ge o etšwa mookola?

Seo o swanetšego go se dira ge o etšwa mookola

1. Dulela pele gomme hlogo e lebelele fase.

2. Tswalela mašoba a dinko ka go a pitlaganya metsotso ye 2 gomme o buše moya ka molomo.

3. Bea selo sa go tonya ka morago molaleng wa gago.

4. O se ke wa hlwerenya mamila ka morago ga go ema ga mookola.

5. Ge mookola o ka se tlogele go ela ka morago ga metsotso ye 15, gona eya ngakeng.

Go alafa mo o segilwego

A re baleng

Ga re kgone go bona ditwatši, fela di gohle. Ge re ka itshega re swanetše go hlokomela gore ntho yeo e hlwekile gore e se tsenwe ke ditwatši.

Mokgwa wa go hlatswa mo o segilwego

O se ke wa ba wa swara madi a motho yo mongwe.

Ge o thuša motho yo mongwe lemoga gore o swanetše go rwala ditlelafo.

Emiša madi ka go rotoša ntho gore e be ka godimo ga bogodimo bja pelo.

Leka go emiša madi ka go gatelela pantetši godimo ga ntho.

Ge ntho e iša gomme e tšwela pele go tšwa madi, gona eya ngakeng.

10

Dintho tša mollo

A re boleleng

Na go direga eng mo diswantšhong tše?
Na batho ba ka fišwa ke eng gape?

A re baleng

Ge o ka kgoma selo sa go fiša, o tla swa.

Na o swanetše go dira eng ge motho yo mongwe a ka swa?

1. Tsenya ntho ya mollo ka meetseng nako ya metsotso ye lesome.
   Se se thuša go okobatša letlalo.

2. Dira gore ntho ya mollo e be kgakala.
   O se ke wa tloša diaparo ge di kgomaretše letlalo.

3. Tlotša sehlare se se hlwekilego godimo ga ntho ya mollo gore
   e dule e hlwekile.

4. Ge ntho ya mollo e iša goba e le ye kgolo go feta seatla sa gago,
   eya ngakeng ka pejana.

A re šutheng

Dira metabogo.

Swaya gore o ka kgona go taboga go fihla kae.

Bona ge eba mogwera wa gago a ka kgona go taboga go go feta.

A re šutheng

Dira kiribana.

Amogetšana le mogwera wa gago go ba kiribana.

Teacher:

Sign:

Date:

11

Go hlokomela mmele wa ka

A re boleleng

Re swanetše go hlokomela mebele ya rena.

Re kwa bose ge re rata selo gomme re nyaka gore se tšwele pele.

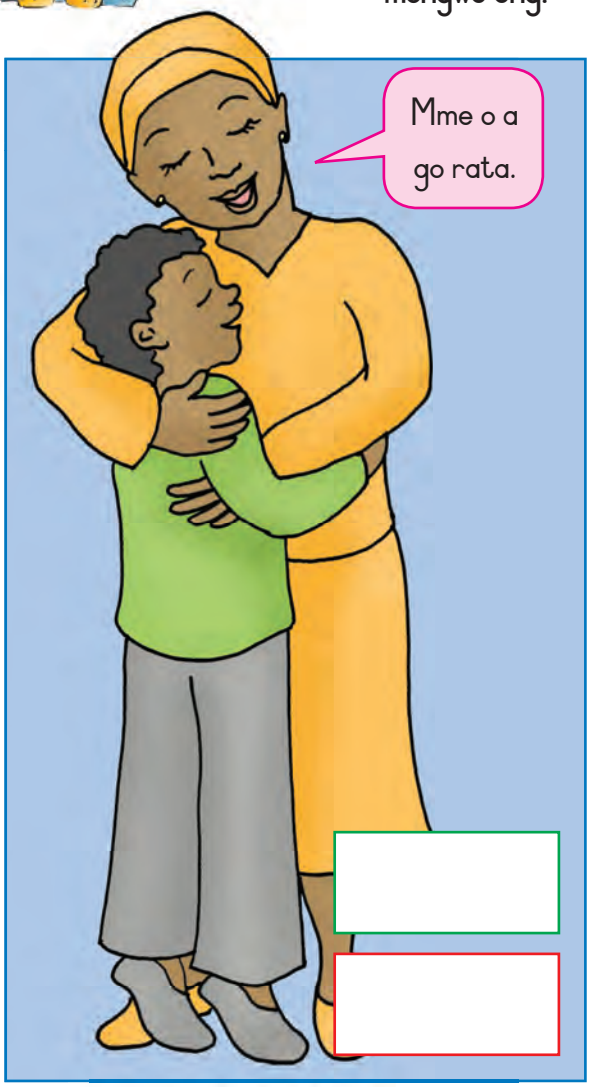
Ga re kwe bose ge selo se dira gore re se ke ra iketla gomme re rata gore se emiše.

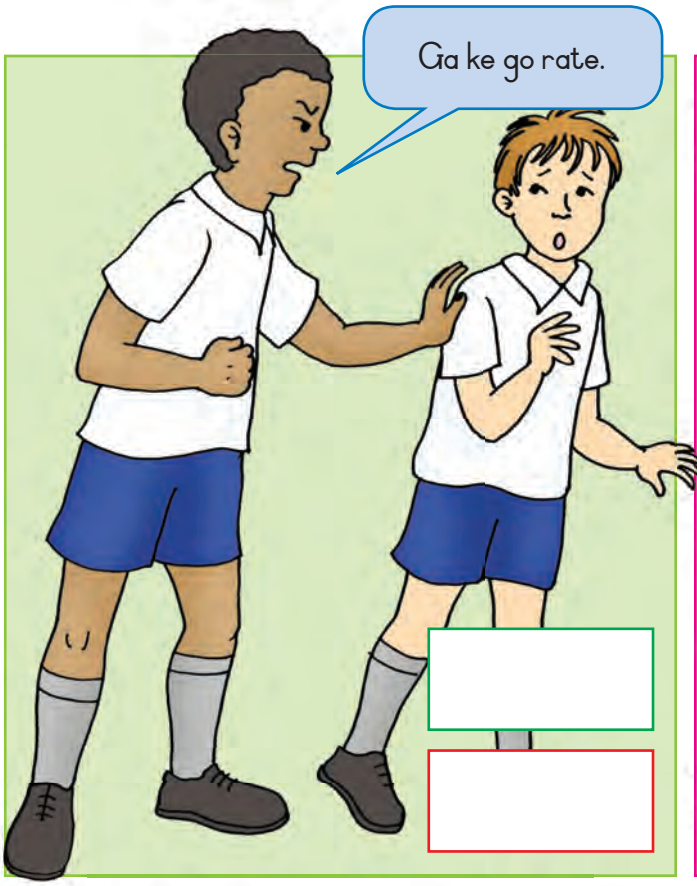

A re ngwaleng

Ngwala "ee" goba "aowa" kgauswi le seswantšho se sengwe le se sengwe, gomme o bolele gore o tla botša motho yo mongwe eng.

Gore aowa

Ga go bonolo ka mehla gore aowa, fela o swanetše o re aowa ge motho yo mongwe a dira dilo tša go se loke.

Ge motho yo mongwe a go dira dilo tša go se like, bolela o re "aowa". Botša motho yo mogolo yo o mo tshepago ka ga motho yoo.

A re ngwaleng Ngwala lenaneo la batho bao o ba tshepago.

Teacher:

Sign:

Date:

Go itlhokomela

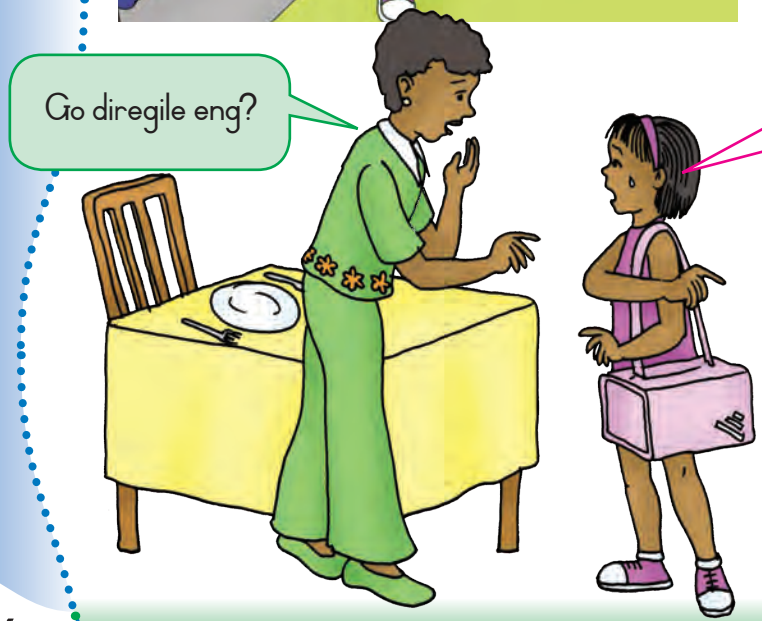
Lebelela diswantšho tše ka kelohloko. Bona ge eba o ka anega taba ka tšona. Ngwala kanegelo ya gago ka gare ga pudula ya polelo ya mafelelo.

A re ngwaleng

Ngwala melao ye mehlano ya boipabalelo.
Thoma wo mongwe le wo mongwe ka:

Bana ba se ke ba...

A re direng

Hlama kgakantšhane (maske) gomme o laetše maikutlo.

Tšea sephetho sa gore o nyaka kgakantšhane ya gago e be ye bjang.

E thale mo pampiring.

E sete gomme o e ntšhe.

Sega Mahlo.

Kgabiša kgakantšhane ya gago ka pampiri ya mebala.

A re šutheng

Itokišetše lebelo.

Hlaba letolo mothalong wa go thoma.

Theeletša morutiši wa gago ge a re:

"Methalong! Otlologang! Tlogang!

Bjale dira tsela ya go šitiša.

Teacher:
Sign:
Date:

13 Go swara mmele wa ka o bolokegile

A re boleleng

Ke maikarabelo a rena ka moka go swara mebele ya rena e phetše gabotse. Na bana ba dira eng ye e loketšego mebele ya bona?

Na ke dilo dife tše dingwe tše di sa lokelago mebele tše batho ba felago ba di dira?

Na o be o tseba gore go kgoga ga go a lokela mebele ya rena?

Na o be o tseba gore ga go a lokela mmele wa gago ge motho yo mongwe a kgoga kgauswi le wena?

Na go kgoga go senya bjang mebele ya rena?

A re ngwaleng

Swaya ntlha ye nngwe le ye nngwe ka ✔ goba ka ✘ go laetša ge eba ke nnete goba maaka.

	Sekerete ke se sebose.
	Ge nka dula kgauswi le motho yo a kgogago ke tla gobatša mmele wa ka.
	Go kgoga go ka dira gore meno a gago a be a maserolane.
	Go kgoga go hlola malwetši a legano.
	O ka hlaselwa ke go gohlola kudu ka lebaka la go kgoga.
	Go kgoga go ka hlola kankere.

Melao ya bophelobotse

Ke swanetše go kama meriri ya ka pele ke eya sekolong.

Ke swanetše go hlwekiša manala a ka ka morago ga go bapalela santeng.

Ke swanetše go hlapa diatla ge ke etšwa ntlwaneng.

Ke swanetše go lahlela dithišu tša ditšhila ka gare ga setšhelamatlakala.

Laopolaga

Na ba swanetše go apara eng gore ba dule ba bolokegile?
Nyalanya diswantšho ka go thala mothalo go tloga go diswantšho tša go la nngele go iša go diswantšho tša maleba ka go la mmagoja.

Teacher:
Sign:
Date:

Ditokelo le maikarabelo

A re baleng

Ka nako bana ba swanelwa ke go šoma ka ge malapa a bona a diila.

Bana ga se ba swanela go šoma boima bjalo ka batho ba bagolo.

Bana ba swanetše go hwetša nako ya go bapala le go ya sekolong.

Lebelela diswantšho tše. Swaya mešomo ye e lebanego bana.

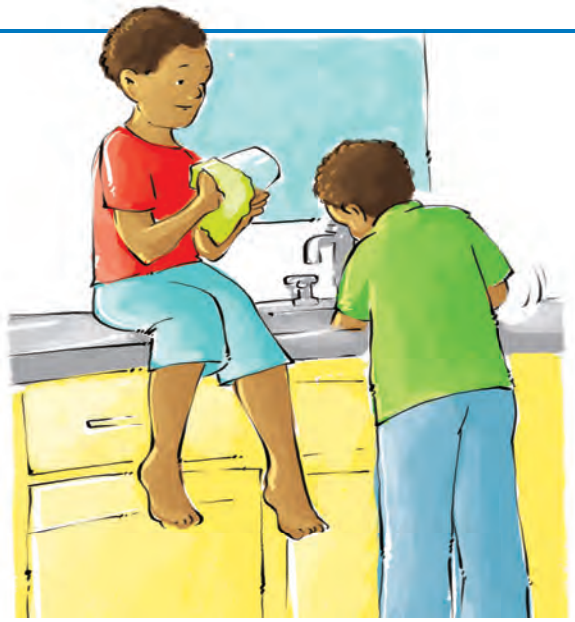
Pheladi o rekiša merogo letšatši ka moka ka fao ga a kgone go ya sekolong.

Hunadi o nošetša merogo ge sekolo se tšwele.

Lesiba o rwala ditena ka gobane o šomela moagi.

Tšhego le Oki ba thuša go hlatswa dibjana.

A re boleleng

Na o dira mešomo efe kua gae?

Na ke mešomo efe ye o e dirago sekolong go thuša morutiši wa gago?

A re šutheng **Leka go bapala dipapadi tše.**

Teacher:

Sign:

Date:

Ditokelo le maikarabelo

A re boleleng

Sekolo se sengwe le se sengwe se na le melao gore se tle se šome gabotse. Phaposi ye nngwe le ye nngwe le yona e na le melao ye re swanetšego go e latela.

A re ngwaleng

Ngwala melao ye 4 ya phaposi ya lena.

A re boleleng

Bala ditokelo tše le maikarabelo a gomme o bolele le mogwera wa gago mabapi le gore tokelo ye nngwe le ye nngwe e ra eng.

MAIKARABELO A BAFSA BA AFRIKA-BORWA

Tekano

Swara batho ka moka ka go lekana le ka tshwanelo. O se ke wa hlaola.

Seriti sa botho

Hlompha bohle. Bontšha go loka le go hlokomela.

Bophelo

Dilo ka moka tše di phelago di bohlokwa. Swara dilo ka moka tše di phelago ka tlhompho.

Balapa

Godiša o be o hlomphe batswadi ba gago. Bontšha go loka le go botega go balapa.

Thuto

Tsena sekolo, ithute o be o šome ka maatla. Latela melao ya sekolo.

Mošomo

Thuša balapa ka mošomo wa ka gae. Bana ba se ke ba gapeletšwa go nyaka mošomo.

Tokologo le tšhireletšo

O se ke wa gobatša, wa hlakiša goba wa tšhošetša ba bangwe, gomme o se ke wa dumelela ba bangwe go dira bjalo.

Thoto

Hlompha dithoto tša ba bangwe. O se ke wa senya thoto ebile o se ke wa utswa.

Bodumedi, go ba le tumelo le moakanyo

Hlompha ditumelo le meakanyo ya ba bangwe.

Tšhireletšo

Hlokomela lefase. O se ke wa senya meetse le mohlagase. Hlokomela diphoofolo le dimela. Swara legae la geno le motse wa geno o hlwekile o bolokegile.

Boagi

Eba moagi wa go loka, wa potego wa Afrika-Borwa. Hlompha melao, gomme o kgonthiše gore ba bangwe ba dira bjalo.

Tokelo ya go hlagiša maikutlo

O se ke wa phatlalatša maaka le lehloyo. Kgonthiša gore batho ga ba rogiwe goba ba hlabja ka mantšu.

16 Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a bohlokwa

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše.
Na o tseba se sengwe ka ga tše dingwe tša ditumelo tše?

Bohindu

BoIslamo

Bojuda

Bokriste

Re swanetše go hlompha batho ba ditumelo ka moka.

Tumelo ya gago ke efe? _____

Na tumelo ya mogwera wa gago yo bohlokwa ke efe? _____

Go lekola

16

A re ngwaleng Ngwala dintlha ka ga wena mo karateng.

Leina la ka _____

Sefane sa ka _____

Letšatši la ka matswalo a _____

Mphato wa ka _____

Sekolo sa ka _____

Mogala wa ka _____

Atrese ya ka _____

_____

_____

_____

Nomoro ya mogala wa tšhoganyetšo _____

Papadi ye ke o ratago _____

Mmala wo ke o ratago _____

Mogwera wa ka yo bohlokwa _____

Se se nthabišago _____

Se se nnyamišago _____

Se se mpefedišago _____

Se ke lego sona _____

Teacher:

Sign:

Date:

17

Mekgwa ye mebotse ya go ja

A re boleleng

Lebelela wo mongwe le wo mongwe wa mehuta ya dijo gomme o bolele le mogwera wa gago ka ga: Gore go na le dijo dife mohuteng wo mongwe le wo mongwe.
Lebaka la gore mohuta wo mongwe le wo mongwe o re loketše.

Diproteine

Diproteine di aga disele tše mpsha gore mebele ya rena e gole.

Divitamine le diminerale

Divitamine le diminerale di thuša mebele ya rena go lwantšha diphetedi le gore re dule re phetše gabotse.

Dikhapohaetreite

Dijo tše di re fa maatla.

Makhura

Re swanetše go ba le makhura gore re be le maatla.

A re ngwaleng

Swaya ka (✔) go pego ye e lego nnete ka ga dijo tšeo o di jago.

Ka mehla ke ja dijo tše di loketšego mmele.	
Ka nako ke ja dijo tše di loketšego mmele.	
Ke ja dijo tše di loketšego mmele ka sewelo.	

Bohle re swanetše go nwa meetse gore re phele. Meetse a iša dijo tše re di jago go dikarolo tša go fapana tša mmele.

Mekgwa ya rena ya go ja

A re boleleng

Botšiša bagwera ba bahlano gore ba rata go ja eng. Lebelela mehuta ye e fapanego o swaye ka leswao le (✔) ge o rata dijo tšeo gomme o swaye ka leswao le (✘) ge o sa rate dijo tšeo.

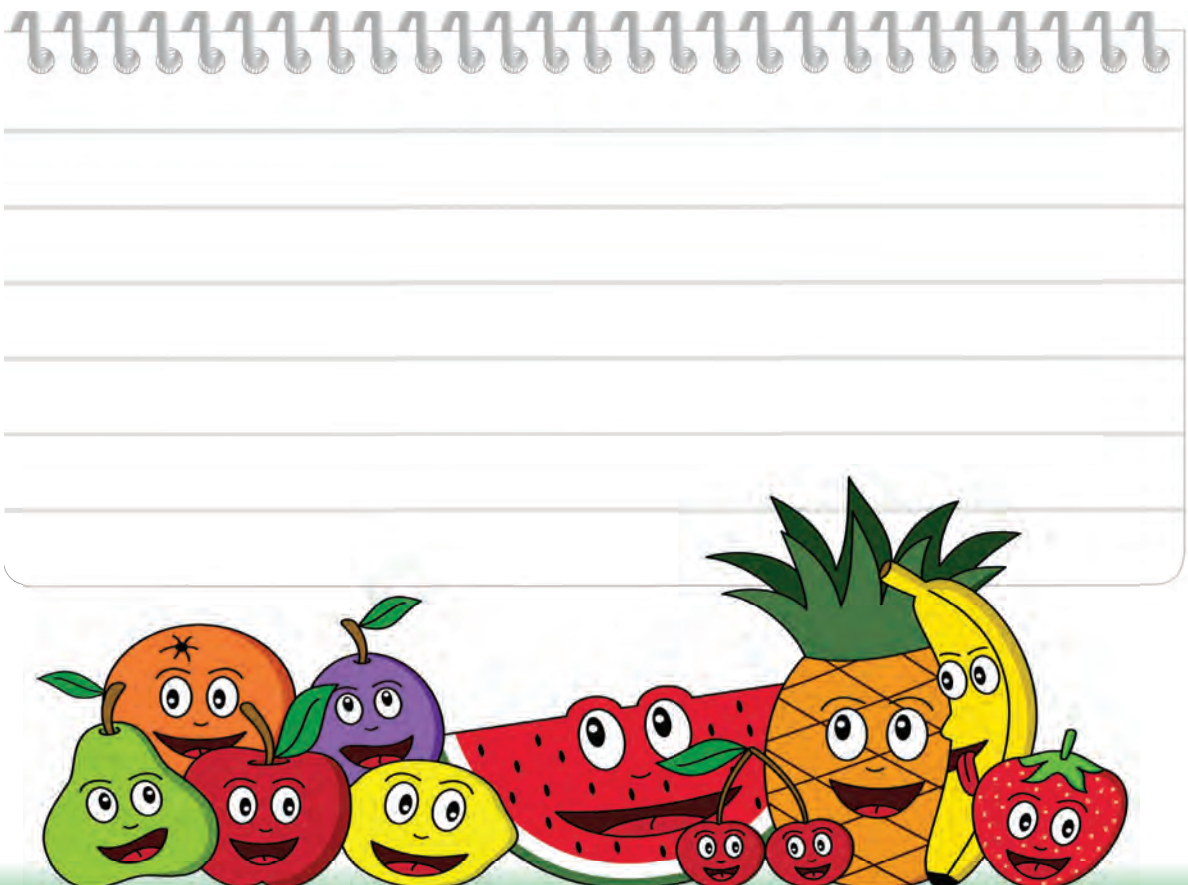
Ngwala maina a maloko a bagwera ba gago mo.

A re ngwaleng

Ngwala dijo ka moka tše o di jelego maabane. Bjale swaya ka (✔).

A re ngwaleng

Bjale feleletša kerafo, o lebelele gore bagwera ba gago ba rata dijo dife. Bala maswao ka tlase ga sejo se sengwe le se sengwe gomme o khalare diploko tša palo ya go lekana le ya maswao ao a lego mo go kerafo. Lebelela mohlala wo re go filego wona go laetša gore bagwera ba bararo ba rata aesekrimi.

Aesekrimi				
Hambeka				
Diapola				
Ditšhipisi				
Sepinaši				
Phitsa				
Yokate				
Mae				
Phasta				

A re ngwaleng

Lebelela lenaneo leo o le ngwadilego gomme o arabe dipotšišo tše.

Ke dijo dife tšeo bagwera ba gago ba di ratago gannyane.
Na o nagana gore bagwera ba gago ba na le mokgwa wa go rata dijo tša go aga mmele?
Ke ka lebaka la eng o nagana bjalo?

Teacher:
Sign:
Date:

19

Mekgwa ye mebotse ya go ja

A re ngwaleng

Goro le Phuki ba tseleng ya go ya khefing ya Sunshine. Ba swanetše go reka dijo tša go apeelwa dilalelo. Ba thuše go dira menu wa dijo tša go lokela mmele.

A re ngwaleng

Ngwala dilo tšeo ba swanetšego go di reka, le ditheko tša tšona mo lenaneong la go reka la mo tlase. Na Goro le Phuki ba lefile bokae, ge ba lefela dilo tšeo ba di rekilego?

LENANEO LA DILO	THEKO

A re ngwaleng

Na mekgwa ya gago ya go ja e laetša bophelo bjo bobotse gakaakang? Khalara sefahlego sa go myemyela sebakeng sa mokgwa wo mongwe le wo mongwe wa go bontšha go ja ga botse.

Mekgwa ya ka ya go ja	Ee	Aowa
Tlwaelo ya ka ke go ja ke le pele ga TV.	☺	☺
Ke rata dienywa le merogo.	☺	☺
Ke rata dijo tša makhura tše bjalo ka ditšhipisi.	☺	☺
Ga ke rate meetse, ke rata dinotšididi.	☺	☺
Ga ke je merogo.	☺	☺
Ke sohla dijo tša ka gabotse.	☺	☺
Ke ja difihlolo pele ke eya sekolong.	☺	☺

Teacher:
Sign:
Date:

Bala gore o khalarile difahlego tše kae tša go myemyela. _____

20

Go ja gabotse

A re direng

Thala goba mamaretša diswantšho tša dijo go bontšha dijo tša phepo ye botse.

A re baleng

Melao ya go ja ka tshwanelo

Ka mehla hlapa diatla pele o swara dijo.
O se ke wa tlogela dijo di se tša khurumelwa.
O se ke wa ja dijo tša kgale.
šomiša matlakala a merogo
o dire kompose ya tšhengwana ya gago.
Ipšalele merogo ya gago.

A re direng

Thala seswantšho o bontšhe melao ye.

Teacher:
Sign:
Date:

21

Dikhukhwanyane

A re boleleng

Bolelang ka dikarolo tše di fapanego tša mmele wa dikhukhwanyane.

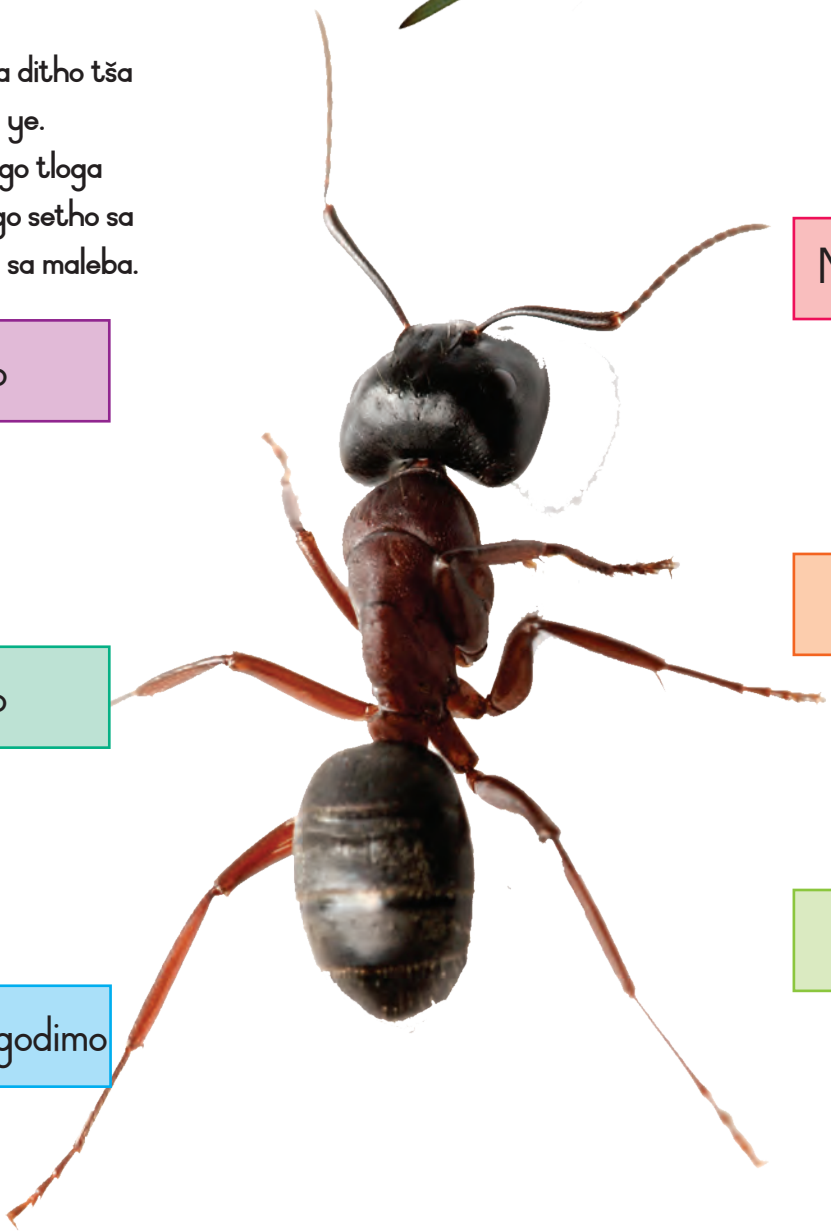
Dikhukhwanyane di na le dikarolo tše tharo tša mmele: hlogo, mmele wa godimo le mmele wa tlase.

Gape di na le maoto a tshela le manakana a tshela.

A re direng

Ngwala maina a ditho tša khukhwanyane ye.
Thala mothalo go tloga go leina go ya go setho sa khukhwanyane sa maleba.

Leihlo

Leoto

Mmele wa godimo

Mmele wa tlase

Hlogo

Manakana

A re ngwaleng

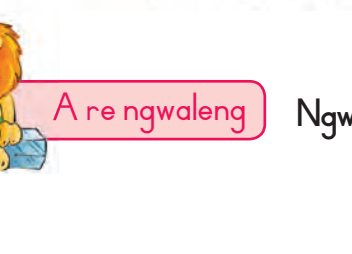
Thala mothalo, o nyalanye leina le lengwe le le lengwe le khukhwanyane ya maleba. Bjale, bolela gore ke khukhwanyane efe ye e lego kotsi; le yeo e nago le mohola.

Nose

Monang

Ntšhi

Tšhošwane

Tšie

Serurubele

Podilekgwana

Mmoto

A re ngwaleng

Ngwala mantšu ao a tlogetšwego.

_____ e dira todi.

_____ se dulafatša matšoba.

_____ o fetetša letadi.

_____ e fetetša malwetši.

_____ e ja dibjalo tša balemi.

Teacher:

Sign:

Date:

22 Ka ga dikhukhwanyane

A re boleleng

Lebelela diswantšho tše gomme o botše mogwera wa gago gore ke ka lebaka la eng dinose di na le mohola go rena batho.

Dinose di phatlalatša modula. Se se bohlokwa gore dienywa di gole.

Dinose di tšweletša todi.

A re ngwaleng

Ngwala leina la khukhwanyane ye nngwe le ye nngwe sekgobeng se se filwego.

_____ ye e mona manopi go tšwa matšobeng.

_____ di šomiša manakana go dira kgokagano magareng ga tšona.

_____ di phatlalatša modula magare ga dibjalo.

_____ o phatlalatša ditwatši.

A re direng

Dira gore khukhwanyane e thwethwe.

- Sega dikhukhwanyane go tšwa go letlakala la disegwa, tše di lego kua morago ka mo pukung.
- Di lekeletše godimo ga hengara.

Teacher:
Sign:
Date:

Madulo a dikhukhwanyane

A re direng

Šala thapo morago gore o bone gore ye nngwe le ye nngwe ya dikhukhwanyane e dula kae.

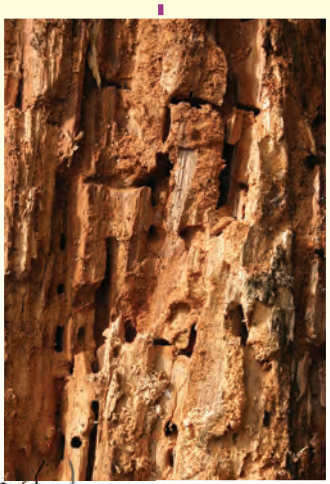

A re direng

Sepelasepela mo mabaleng a sekolo o bone gore o ka hwetša mehuta ye mekae ya dikhukhwanyane.

A re ngwaleng

O bone dikhukhwanyane tša mohuta mang ka kua ntle? Kgetha e tee gomme o ngwale leina la yona.

Na khukhwanyane e ja dijo tša mohuta mang?

Na khukhwanyane ya gago e thwethwa ka go iketla goba ka lebelo?

Na khukhwanyane ya gago e na le mohola goba e kotsi? Ke ka lebaka la eng?

A re direng

Bjale thala khukhwanyane ya gago gomme o e fe leina.

24

Bontšha mošomo wa gago ka go ikgantšha

A re direng

Itirele serurubele sa gago

O tla swanelwa ke go hwetša pampiri ya bogolo bja A4,

Dikrayone tša makhura

Segomaretši

Sekero

Sehlwekišaphaephe

Khatapokisi ye go tateditšwego pampiri ya ka ntlwaneng go yona

Thala serurubele, o laetše mmele wa sona wo motelele, wo mosesane, le mafego a sona a mabedi. Kgabiša mafego a serurubele sa gago ka dipatrone tša mebala ya go fapana. Kgonthiša gore mafego a a swana. Setha serurubele. Mamaretša serurubele mo pampiring ya go kgabiša. Dira manakana, o šomiša sehlwekišaphaephe se mennwe gabedi. E mamaretše mo hlogong ya serurubele.

A re šutheng

Lekang dipapadi tše.

Seteišene sa 1:

Kgwele ya diatla Bethantšha kgwele fase, o dutše o kitima ka patrone ya manyokenyoke.

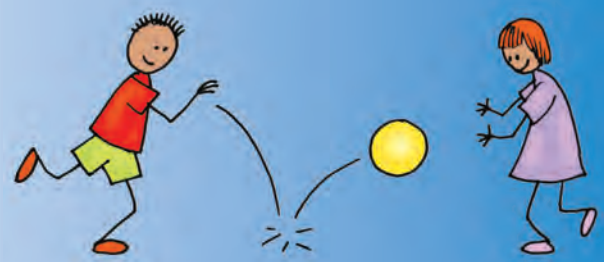
Seteišene sa 2:

Hokhi: šomiša mmopu wa ya hokhi, o kgoromeletše kgwele go ya dinong.

Seteišene sa 3:

Kgwele ya diatla: Bethantšhetša kgwele go mogwera wa gago o dutše o kitima.

Seteišene sa 4:

Rugby: Kitima ka kgwele gomme o e fetiše.

Seteišene sa 5:

Kgwele ya maoto: Tiribola ka kgwele, o ye dinong.

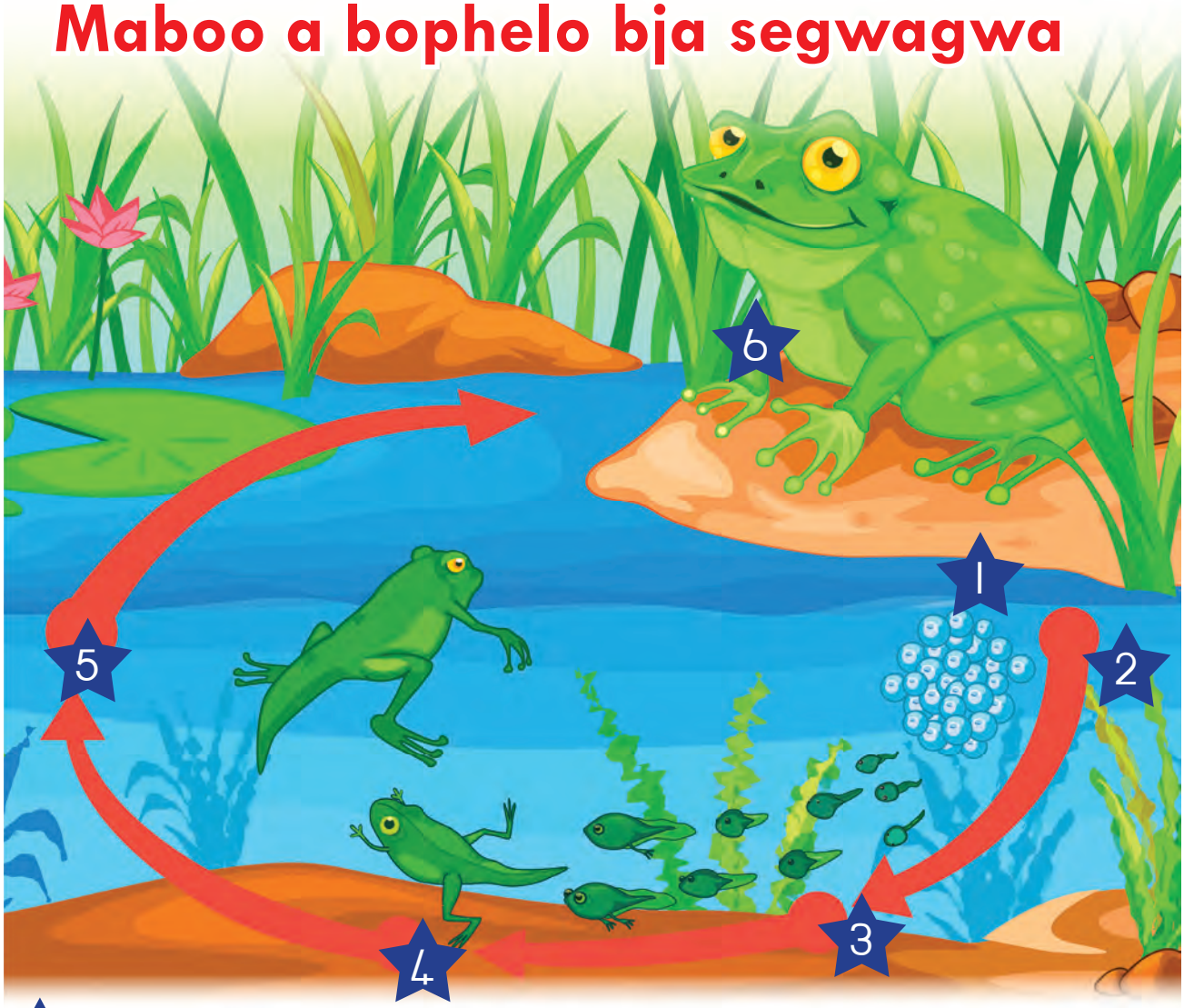
25

Maboo a bophelo

A re boleleng

Lebelela diswantšho gomme o botše bagwera ba gago ka mokgwa wo segwagwa se fetogago bophelong bja sona ka gona.

Maboo a bophelo bja segwagwa

1. Digwagwa di a kopana gore di nontšhe mae.
2. Segwagwa sa tshadi se bea mae.
3. Kolopisane ye nnyane ka maswafohlapi le mosela wa sephegwana.
4. Kolopisane e tšwa maoto.
5. Mosela o a timelela.
6. Segwagwa se segolo seo se šetšego, se na le maswafo gomme, se sa hlwe se na le diphegwana.

A re direng

Sega diswantšho tša maleba go tšwa go letlakala la disegwa, go bontšha maboo a bophelo bja serurubele.

Maboo a bophelo a laetša magato a a fapanego a kgolo yeo e latelago tatelano ye e itšego. Thala mothalo go nyalanya kgato ye nngwe le ye nngwe le seswantšho sa maleba.

Maboo a bophelo bja serurubele

1. Mae a a phaphaša
2. Serurubejana (ngwana)
3. Seboko se segolo
4. Seboko se fetoga mokone
5. Serurubele se sebotse
6. Serurubele se beela mae

Teacher:
Sign:
Date:

26

Maboo a bophelo

A re boleleng

Lebelela diswantšho gomme o bolele le mogwera wa gago ka ga maboo a kgogo.

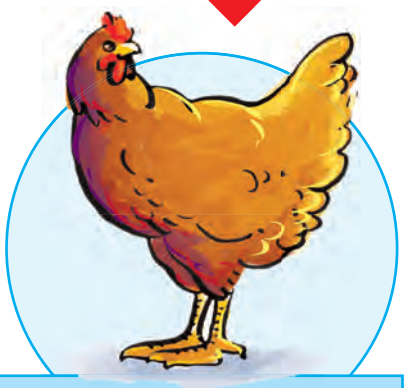
Maboo a bophelo bja kgogo

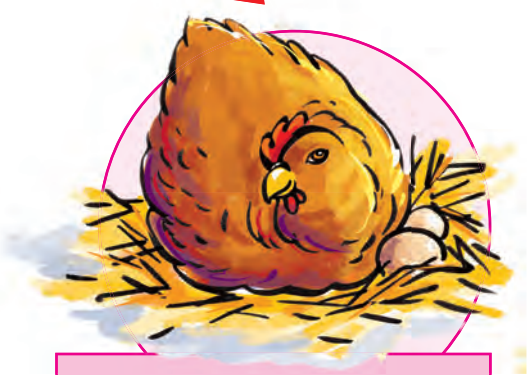
Sethole se beela mae

Kgogo ye kgolo

Sethole se a alamela

Letsuana le a phaphaŝwa

Letsuana le a gola

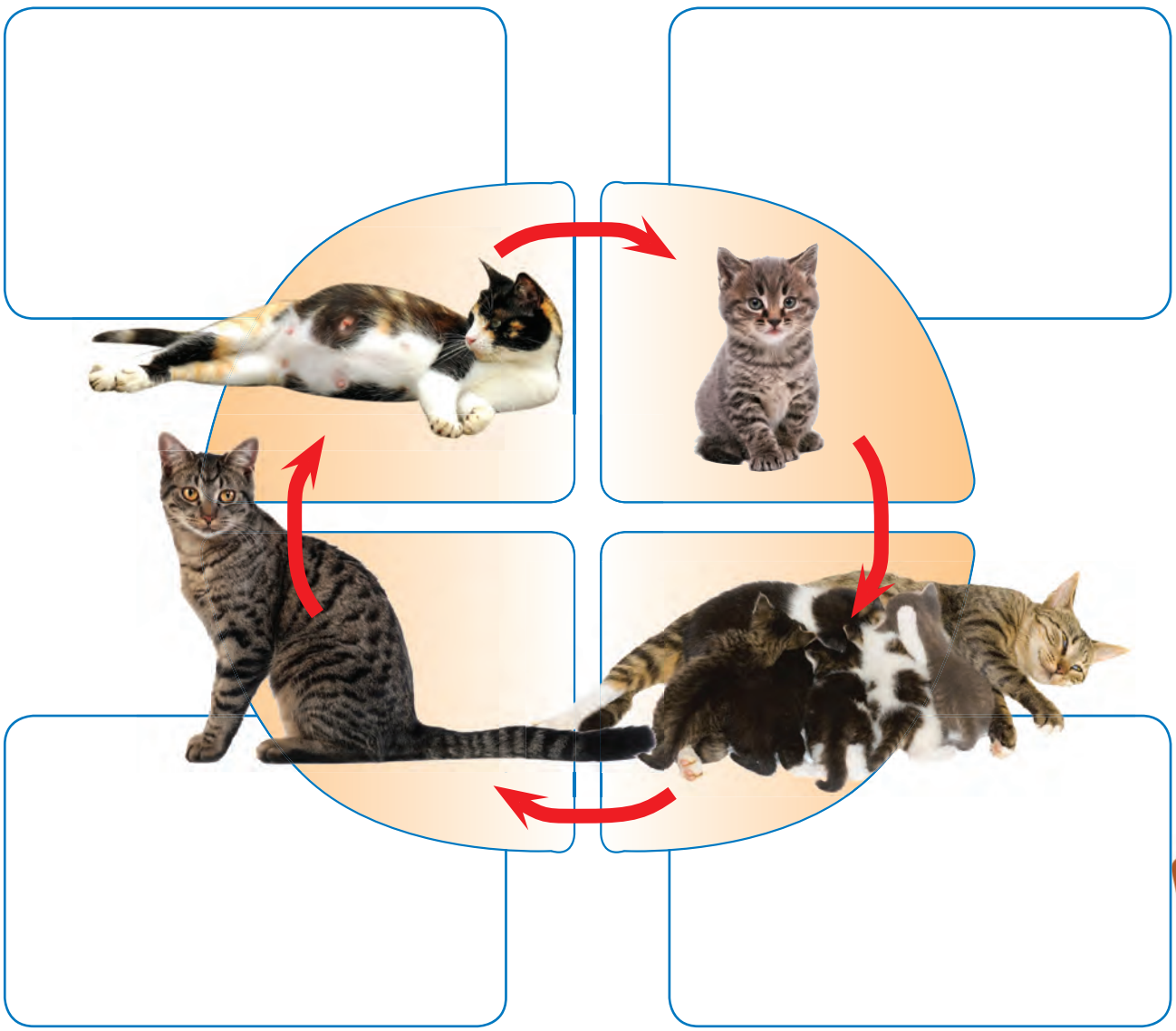
A re direng

Bjale, dira leboo la bophelo bja gago. Ngwala maina mo diswantšhong tša mo lebiliking la kanegelo, go laetša maboo a bophelo bja katse.
šomiša dihlogo tše tša mo tlase go go thuša.

Efa dikgato dinomoro 1-4 gomme o di šomiše lebiliking la gago la kanegelo.

	Katsana e a hlatšwa.		Katse ye kgolo.
	Katse e gampa dibeke tše 9.		Katse e a amuša.

Maboo a bophelo bja katse

Bontšha mabokgoni a gago

A re direng **Dira seruiwaratwa sa katse.**

O swanelwa go ba le:
pampiri ya bogolo bja A4
Phensele
Lerojana la pente le meetse
Lehloma la ditsebe

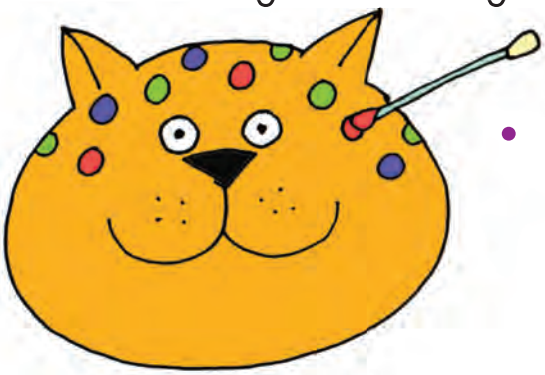
- Thala bokantle bja sefahlego sa katse mo pampiring.

- Tswaka pente o e huduwe, o dire mebala ye 3 ya go fapana.

- šomiša lehloma la ditsebe mmaleng wo mongwe le wo mongwe.

- Dira marontho a mebala ya go fapana go kgabiša sefahlego sa katse.

A re boleleng

Botša mogwera wa gago ka ga seruiwaratwa sa gago sa katse.
Bolela gore o swanetše go e hlokomela bjang.

A re direng

Thala dilo tše 4 tše o swanetšego go di dira, go hlokomela seruiwaratwa sa gago. Bjale ngwala hlogo ka tlase ga sethalwa se sengwe le se sengwe.

Hlokomela tikologo ya rena

A re boleleng

Lebelela diphoustara tše, gomme o bolele le bagwera ba gago ka ga seo di re botšago sona.

Lebelela leswao la go risaekela.

Na o kile wa bona kae leswao la go swana le le?

A re baleng

Na re ka dira eng gore re sware tikologo ya rena e hlwekile?

Re swanela go gopola tše di latelago:

Fokotša: Re swanetše go fokotša go tšhilafatša.

Bušeletša: Re swanetše go bušeletša (go šomiša gape) dilo ka bontši bjo re ka bo kgonago pele re di lahla.

Risaekela: Re swanetše go hwetša mekgwa ya go šomiša pampiri, mabotlelo le ditshitswana go tšweletša selo se sengwe se sefsa.

A re ngwaleng

Mo lenaneong la ka tlase, ngwala maina a dilo tšeo di ka šomišwago gape. Re go thometše lenaneo le lengwe le le lengwe.

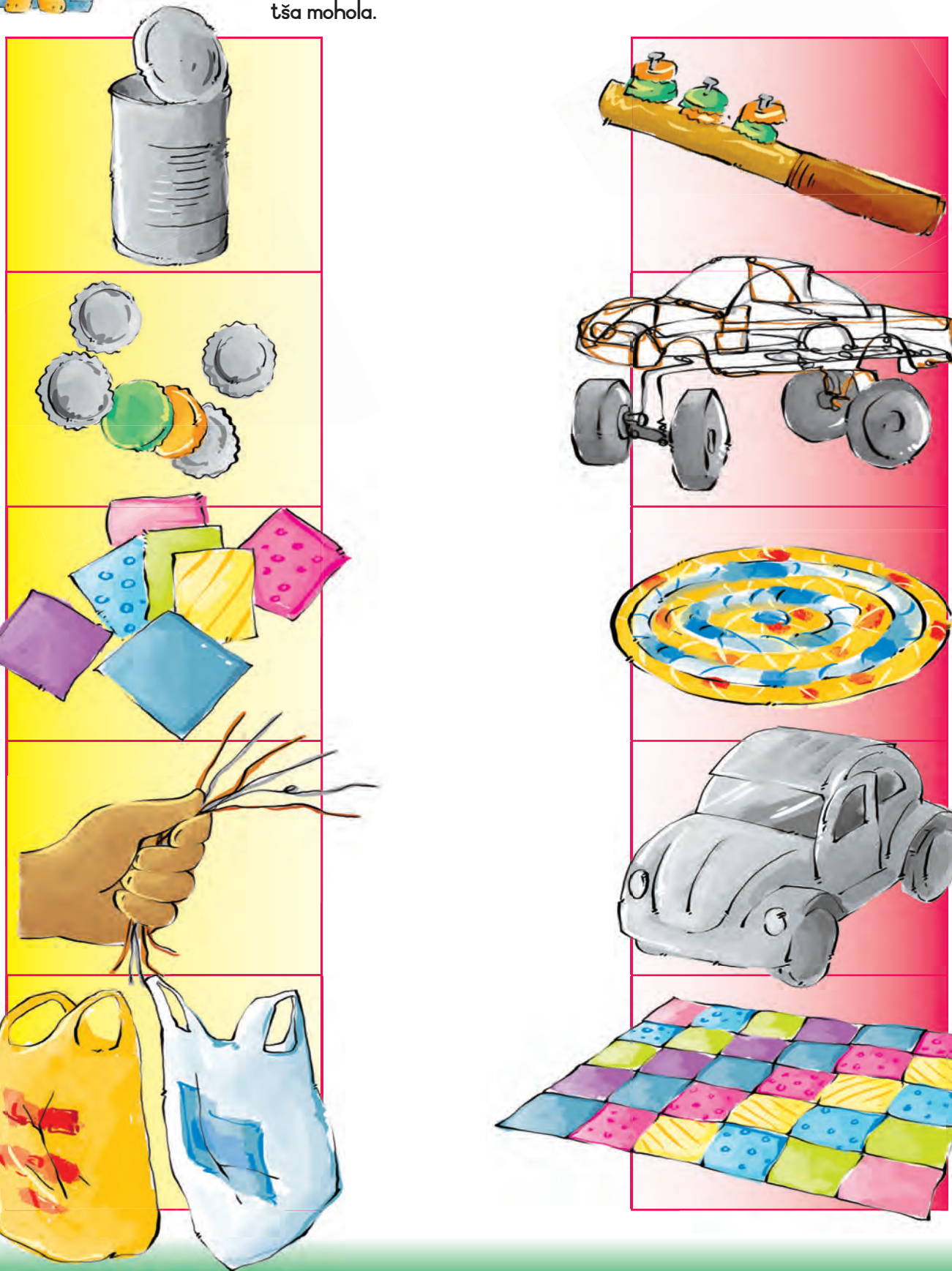
Risaekela galase	Risaekela plastiki	Risaekela pampiri	Dira kompose
Mabotlelo a kgale	Mekotlana ya plastiki	Dikuranta	Matlakala a merogo

Teacher:
Sign:
Date:

Go risaekela

A re ngwaleng

Thala mothalo go tloga go ye nngwe le ye nngwe ya dihlogwana tša go la nngele go ya go la mmagoja, go laetša ka fao di ka šomišwago go dira dilo tša mohola.

A re ngwaleng

Nagana ka dilo tšeo di ka dirago kompose ye botse. Ngwala le lengwe le le lengwe la mantšu a mo tlase go kholomo ya maleba go feleletša lenaneo. O ka nagana gape ka ga dihlogwana tše dingwe ka bowena, gomme wa di tsenya dikholomong tša maleba.

mekotlana ya diplastiki

matlakala a merogo

dipikiri

ditshitswana tša dinotšididi

dikgapetla tša mae

Dilo tše di ka se bolego.	Dilo tše di tlilego go bola.

A re direng

Dira phoustara ya go thibela tšhilafatšo. Thala seswantšho gomme o ngwale molaetša.

Teacher:

Sign:

Date:

Matšatši a tša ditumelo

A re boleleng

Bolela le mogwera wa gago mabapi le gore ke ditumelo dife tše di šomišago dika tše. Bolela gore seka sa tumelo ya gago ke sefe. Ge o sa bone seka sa tumelo ya gago, se thale, gore mogwera wa gago a se bone.

Sefapano ke seka sa Bokriste. Jesu, Morwa wa Modimo, O re hwetše sefapanong ka baka la dibe tša rena.

Ngwedi ka sebopego sa bora le naledi ke seka sa tumelo ya Islamo. Mamosleme a rapela ga 5 tšatši ka tšatši.

Seka sa Majuda ke Naledi ya Dafida. Kgoši Dafida o be a le kgoši ya Baisraele.

Seka sa Mahindu se ngwadilwe ka polelo ya kgale ya Sanskrite ya India.

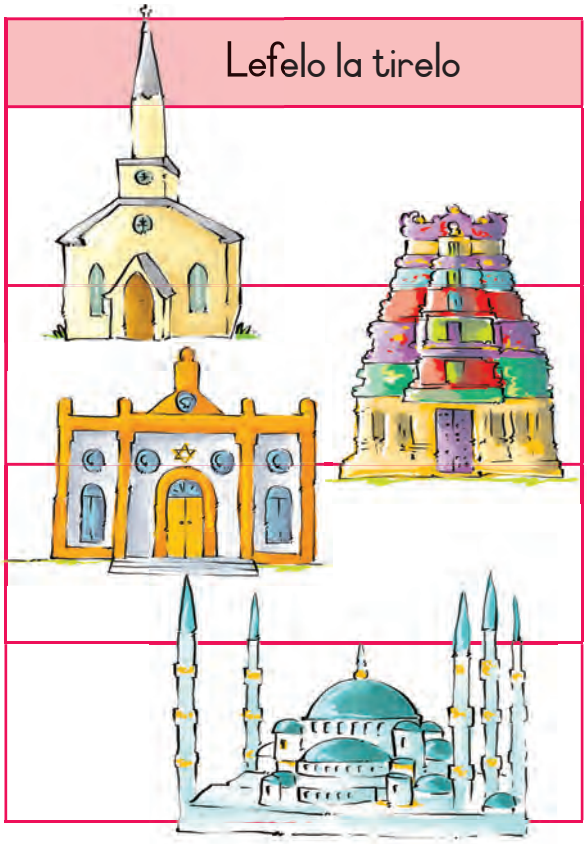
Mafelo a go fapana a ditirelo

A re direng

Thala mothalo o amanye tumelo ye nngwe le ye nngwe le lefelo la yona la go rapela. Ngwala leina la moago ka tlase ga seswantšho se sengwe le se sengwe.

tempele	sinagoge	moske	kereke

Tumelo	Lefelo la tirelo
Boislamo	
Bohindu	
Bokriste	
Bojuda	

A re direng

Botšiša bagwera ba 4 gore seka sa tumelo ya bona ke sefe. Se ngwalolle kgauswi le maina a bona.

Leina la mogwera	Seka sa bona

Teacher:
Sign:
Date:

32

Go no lekola

A re ngwaleng

Dira lenaneo la dijo tše o di jelego go tloga mesong ya maabane. Ka lepokising la ka go la mmagoja, ngwala leswao (✔) kgauswi le dijo tša phepo ye botse.

Dijo tšeo di jelwego go tloga maabane	Na ke tša phepo ye botse?

A re ngwaleng

Dira lenaneo la dijo tšeo re swanetšego go di ja ka mehla.

A re direng

Thala seswantšho sa dijo tša gago tša mmamoratwa gomme o laetše gore di tšwa go mohuta ofe wa dijo.

Di tšwa go mohuta ofe wa dijo? _____

A a

G g

B b

H h

C c

I i

D d

J j

E e

K k

F f

L l

M m

S s

N n

T t

O o

U u

P p

V v

Q q

W w

R r

X - Z

x - z

get well soon

